

SPRAWOZDANIE PREZESA UOKIK

z działań podjętych w celu przeciwdziałania praktykom nieuczciwie wykorzystującym przewagę kontraktową

2024 ROK

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	2
2. Działania Prezesa UOKiK podjęte w celu przeciwdziałania praktykom nieuczciwie wykorzystującym przewagę kontraktową w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi w 2024 roku.....	3
2.1. Postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową zakończone w 2024 roku	3
2.2. Pozostałe działania Prezesa UOKiK.....	4
3. Podsumowanie	6

1. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 17 listopada 2021 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1773, dalej jako: „ustawa o przewadze kontraktowej” lub „u.p.n.w.p.k.”) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej jako: „Prezes UOKiK”, „Prezes Urzędu” lub „Organ”) corocznie publikuje na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sprawozdanie za rok poprzedni z działań podjętych w celu przeciwdziałania praktykom nieuczciwie wykorzystującym przewagę kontraktową, które zawiera w szczególności informacje o liczbie zawiadomień, o których mowa w art. 15 ust. 1 u.p.n.w.p.k., liczbie wszczętych i zakończonych postępowań, o których mowa w art. 13 ust. 1 u.p.n.w.p.k., a także o liczbie postępowań, o których mowa w art. 13 ust. 2 u.p.n.w.p.k.

W myśl art. 41 ust. 2 u.p.n.w.p.k., w odniesieniu do każdego zakończonego postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, sprawozdanie zawiera skrócony opis sprawy oraz wynik postępowania.

Przedmiotowe sprawozdanie jest czwartym sporządzonym na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy o przewadze kontraktowej i dotyczy działań Prezesa UOKiK podjętych w celu przeciwdziałania praktykom nieuczciwie wykorzystującym przewagę kontraktową w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych w 2024 roku.

Należy mieć przy tym na uwadze, że przepisy ukierunkowane na zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych są obecne w polskim porządku prawnym od 12 lipca 2017 roku, kiedy to weszła w życie ustawa z dnia 15 grudnia 2016 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz.U. z 2020 r. poz. 1213)¹.

W okresie od 12 lipca 2017 roku do 31 grudnia 2024 roku Prezes UOKiK wszczął dwadzieścia dwa postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową. W ich wyniku wydano dwadzieścia jeden decyzji dotyczących nieuczciwych praktyk. W dwunastu z nich przedsiębiorcy zostali zobowiązani do podjęcia odpowiednich działań, dzięki czemu uniknęli kar pieniężnych. W dziewięciu przypadkach decyzje przewidywały nałożenie takich kar, a ich łączna wysokość wyniosła 1 091 502 414,80 zł.

Szczegółowe informacje na temat działań podjętych przez Prezesa UOKiK w 2024 roku zawarte zostały w dalszej części sprawozdania.

¹ Wskazana ustawa została uchylona aktualnie obowiązującą ustawą z dnia 17 listopada 2021 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi.

2. Działania Prezesa UOKiK podjęte w celu przeciwdziałania praktykom nieuczciwie wykorzystującym przewagę kontraktową w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi w 2024 roku

W 2024 roku Prezes UOKiK nie wszczął żadnego postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową.

W tym samym okresie **zakończone zostało 1 postępowanie** w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową. Decyzja kończąca ww. postępowanie skierowana była do Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole. We wskazanej decyzji przedsiębiorca został zobowiązany do podjęcia odpowiednich działań, dzięki czemu uniknął nałożenia kar pieniężnych.

Na koniec okresu sprawozdawczego **w toku pozostawało 1 postępowanie** w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, tj. postępowanie wobec Carrefour Polska sp. z o.o. - wszczęte w 2023 r.

W 2024 roku do Prezesa UOKiK **wpłynęło 29 zawiadomień** dotyczących podejrzenia stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową. Ponadto, we wskazanym okresie **wszczęte zostały 3 postępowania wyjaśniające** oraz **wystosowano 31 wystąpień „miękkich”** do przedsiębiorców.

2.1. Postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową zakończone w 2024 roku

Postępowanie wobec Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole²

Prezes Urzędu - w decyzji z dnia 27 czerwca 2024 r. wydanej wobec Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole (dalej jako: „OSM w Kole” lub „Spółdzielnia”) - zobowiązał Spółdzielnię do **zmiany praktyk niekorzystnych dla dostawców mleka**.

Praktyki kwestionowane w ramach tego postępowania polegały na stosowaniu w umowach z dostawcami mleka postanowienia umożliwiającego Spółdzielni jednostronną zmianę cennika skupu mleka, kształtowaniu przez mleczarnię treści stosunku umownego z dostawcami mleka w sposób uniemożliwiający im weryfikację wyników badań jakościowych mleka, co mogło skutkować obniżeniem ceny mleka lub odstąpieniem od umowy przez OSM w Kole, a także stosowaniu w umowach z dostawcami mleka postanowienia zobowiązującego dostawców do zwrotu części ceny za mleko już dostarczone i spełniające wymogi jakościowe w czasie dostawy wyłącznie z powodu zmiany podmiotu skupującego.

W wyniku ww. decyzji dostawcy, którzy nie wyrażą zgody na zmianę cennika, będą mogli wypowiedzieć umowę z zachowaniem terminu wypowiedzenia. Do czasu zakończenia umowy obowiązywać będzie dotychczasowa cena. Z wzorca umowy zostało również usunięte postanowienie zobowiązujące dostawców do zwrotu premii w przypadku zmiany przez nich podmiotu skupującego mleko. Dodatkowo rolnicy, którzy nie zgadzają się z badaniami jakości mleka przeprowadzonymi przez spółdzielnię, będą mogli weryfikować badania w

² Decyzja z 27 czerwca 2024 roku, Nr DPK-1/2024
(https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_prez.nsf/)

akredytowanym laboratorium innym niż wskazane przez OSM w Kole lub do niej należące. Umożliwi to dostawcom, którzy nie zgadzają się z oceną jakościową dokonaną przez Spółdzielnię, weryfikację swoich wątpliwości przez niezależny podmiot.

2.2. Pozostałe działania Prezesa UOKiK

Postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową wszczęte przed rozpoczęciem 2024 roku, pozostające w toku na koniec tego roku

Na koniec 2024 roku w toku pozostawało 1 postępowanie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, wszczęte przed rozpoczęciem tego roku (w 2023 roku). Dotyczy ono praktyk **Carrefour Polska sp. z o.o.** W ramach przedmiotowego postępowania Prezes UOKiK zarzucił sieci pobieranie od dostawców produktów rolnych i spożywczych opłat (oraz rabatów) za czynności związane z dystrybucją tych produktów z jej magazynów centralnych do poszczególnych sklepów sieci Carrefour. W ocenie Prezesa UOKiK wskazane wyżej czynności logistyczne stanowią integralną część działalności spółki a nie usługę wykonywaną na rzecz dostawców, w związku z czym pobieranie za nią dodatkowych opłat może stanowić nieuczciwe wykorzystanie przewagi kontraktowej.

Inne działania Prezesa UOKiK

W 2024 roku wszczęto 3 postępowania wyjaśniające z zakresu przewagi kontraktowej.

W ramach pierwszego z postępowań badane były warunki współpracy spółdzielni mleczarskiej z dostawcami mleka surowego. Wątpliwości Prezesa UOKiK budziło m.in. stosowanie we wzorcu umowy postanowienia umożliwiającego jednostronną zmianę cennika skupu mleka przez Spółdzielnię oraz nieuwzględnienie we wzorcu umowy zakupu mleka postanowień umożliwiających dostawcy weryfikację badań jakościowych mleka.

Kolejne z postępowań wyjaśniających obejmowało badanie rynku w zakresie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej przez sieci handlowe w stosunku do dostawców produktów rolnych i spożywczych. W jego toku opracowana została anonimowa ankieta, którą następnie wysłano do organizacji zrzeszających dostawców produktów rolno-spożywczych w celu pozyskania informacji o niepożądanych praktykach handlowych ze strony największych detalistów w kraju. Ustalenia poczynione w toku postępowania stanowiły podstawę do podjęcia interwencji, które są kontynuowane w 2025 roku.

Ostatni analizowany obszar dotyczył praktyk stosowanych na rynku produkcji i przetwórstwa ziół. Szerokorozumiany rynek zielarski nie był dotychczas przedmiotem analiz Prezesa UOKiK. Zważywszy na znaczenie ziół w przemyśle spożywczym, w tym także produkcji suplementów, celowe było przeprowadzenie badania rynku w tym zakresie. Prowadzone w ramach postępowania wyjaśniającego działania miały na celu sprawdzenie warunków współpracy dostawców ze znaczącymi podmiotami działającymi w charakterze nabywców surowca zielarskiego.

Niezależnie od powyższego, w 2024 r. Prezes UOKiK wezwał siedmiu dużych przetwórców owoców do zmiany stosowanych praktyk handlowych. Pięciu z nich dobrowolnie dostosowało się do stanowiska Prezesa Urzędu, skracając terminy płatności za owoce łatwo psujące się oraz umożliwiając weryfikację badań jakościowych owoców. Działania w omawianym zakresie były kontynuowane w 2025 r.

W 2024 r. Prezes Urzędu prowadził także **dialog z producentami cukru** w celu wypracowania nowych standardów zaopatrywania plantatorów buraka cukrowego w materiał siewny, umożliwiającym im szerszy dostęp do oferowanych na rynku nasion. Skutkiem podjętych działań było wprowadzenie stosownych modyfikacji do postanowień Ogólnopolskiego Porozumienia Branżowego, którego sygnatariuszami są wszyscy producenci cukru działający w Polsce.

Rok 2024 to również okres, w którym punkt ciężkości działań Prezesa UOKiK w obszarze przewagi kontraktowej istotnie przesunął się na **postępowania sądowe**. Wynika to z faktu, że znaczna liczba postępowań administracyjnych zakończonych w minionych latach decyzjami Organu nakładającymi kary pieniężne przeszła na ten etap rozpatrywania w związku z odwołaniami wniesionymi przez przedsiębiorców.

Na szczególną uwagę zasługuje w tym miejscu **wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 17 października 2024 r., który potwierdza linię orzeczniczą Prezesa UOKiK w zakresie warunków uzyskiwania rabatów handlowych**. Sąd zgodził się z ustaleniami z decyzji Prezesa UOKiK wydanej 11 grudnia 2020 r. Potwierdził, że spółka Jeronimo Martins Polska S.A. (organizator sieci handlowej Biedronka) nie miała prawa uzyskiwać od dostawców produktów spożywczych nieumówionych wcześniej rabatów. Sąd ustalił karę na poziomie ponad pół miliarda zł (ponad 506 mln zł). Wyrok to istotny sygnał dla rynku, zwłaszcza największych przedsiębiorców. Sąd, podobnie jak wcześniej Organ, stanął bowiem na stanowisku, że sieci handlowe powinny płacić dostawcom za produkty taką cenę, na jaką się umówiły. Podzielił również stanowisko Prezesa UOKiK, że sieć ma obowiązek wykonywania zawartych umów i powstrzymania się od jednostronnych zmian ceny. Obecnie sprawa rozpatrywana jest przez sąd odwoławczy.

3. Podsumowanie

W 2024 r. Prezes UOKiK podejmował szereg interwencji mających na celu przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom występującym na rynku rolno-spożywczym.

W pierwszej kolejności wspomnieć należy o działaniach Organu w ramach postępowania sądowego, dotyczącego odwołania od decyzji Prezesa UOKiK z dnia 11 grudnia 2020 r., wydanej wobec spółki Jeronimo Martins Polska S.A. Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w tej sprawie, będący ważnym sygnałem dla rynku, potwierdził orzecznictwo Prezesa UOKiK w zakresie uzyskiwania przez duże sieci handlowe nieumówionych wcześniej rabatów od współpracujących z nimi dostawców produktów rolno-spożywczych.

Istotne znaczenie miała również decyzja Organu kończąca postępowanie wobec Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kole, w której przedsiębiorca został zobowiązany do podjęcia odpowiednich działań ukierunkowanych na poprawę sytuacji współpracujących z nim dostawców mleka surowego.

Do zmiany zachowania przedsiębiorców prowadziły również kierowane do nich tzw. „wystąpienia miękkie”, umożliwiające im dostosowanie swojej działalności do wymogów Prezesa UOKiK, bez konieczności podejmowania działań władczych.

Wreszcie, w 2024 roku, wszczęte zostały 3 postępowania wyjaśniające mające na celu identyfikację niepożądanych praktyk w relacjach między nabywcami, a dostawcami produktów rolnych lub spożywczych.

Należy mieć przy tym na uwadze, że zaprezentowane w niniejszym opracowaniu interwencje stanowiły najważniejsze obszary zainteresowania Prezesa UOKiK w 2024 r. Niezależnie od powyższego, Prezes UOKiK stale monitorował oraz podejmował czynności również w zakresie wykraczającym poza zagadnienia przedstawione w sprawozdaniu, uwzględniając przy tym czynniki takie jak aktualnie panująca na rynku sytuacja czy też problematyka wpływających do organu zawiadomień.